Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ____________________

   (Name) ____________________

2. (Signature) ____________________

   (Name) ____________________

Roll No. | | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No. ____________________

(In words)

Test Booklet No.

D—3808

PAPER—III

MARATHI

Time : 2½ hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **32** Number of Questions in this Booklet : **26**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. Answers to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.

   No Additional Sheets are to be used.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Test Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
4. Read instructions given inside carefully.
5. One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
6. If you write your name or put any mark on any part of the Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. You have to return the Test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
8. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
9. **Use of any calculator or log table etc. is prohibited.**
10. **There is NO negative marking.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुये रिक्त स्थान पर ही लिखिये।

   इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ / प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले ले। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
4. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
5. उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है।
6. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
7. आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
8. **केवल नीले / काले बाल प्वाईंट पैन का ही इस्तेमाल करें।**
9. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**
10. **गलत उत्तर के लिए अंक नहीं काटे जायेंगे।**

MARATHI

मराठी

PAPER – III

प्रश्नपत्रिका – III

NOTE: **This paper is of two hundred (200) marks containing four (4) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.**

टीप : **ही प्रश्नपत्रिका दोनशे (200) गुणांची असून तीत चार विभाग आहेत. प्रत्येक विभागांतर्गत तपशीलवार सूचनांप्रमाणे सर्व प्रश्न सोडवावयाचे आहेत.**

SECTION - I
विभाग – I

Note : This section contains five (5) questions based on the following poem. Each question should be answered in about thirty (30) words and each carries five (5) marks. **(5x5=25 marks)**

टीप : या विभागात पुढील कवितेवर आधारित असे पाच (5) प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर तीस (30) शब्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक प्रश्नास पाच (5) गुण आहेत. **(5x5=25 गुण)**

कुणि जाल का सांगाल का सुचवाल का ह्या कोकिळा
रात्री तरी गाऊ नको खुलवू नको अपुला गळा
आधीच संध्याकाळची बरसात आहे लांबली
परत जाता चिंब चुंबन देत दारी थांबली
हार पूर्वीचा दिला तो श्वास साहुन वाळला
आताच आभाळातला काळोख मी कुरवाळला
सांभाळुनी माझ्या जिवाला मी जरासे घेतले
इतक्यात येता वाजली हलकी निजेची पावले
कळवाल का त्या कोकिळा की झार होति वाढली
आणि द्याया दाद कोणी रात्र जागुन काढली !

1. कोकिळास काय सांगावे असे कवी म्हणतो ?

2. कवीने संध्याकाळचे वर्णन कशा प्रकारे केले आहे ?

3. ‘आभाळातला काळोख कुरवाळणे’ या प्रतिमेचे अर्थसौंदर्य स्पष्ट करा.

4. ‘वाजली हलकी निजेची पावले’ या वर्णनातील अलंकार सांगा.

5. या कवितेतील कवीच्या भावस्थितीचे वर्णन करा.

SECTION - II
विभाग – II

Note : This section contains fifteen (15) questions each to be answered in about thirty (30) words. Each question carries five (5) marks. **(5x15=75 marks)**

टीप : या विभागात पंधरा (15) प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर सुमारे तीस (30) शब्दांत द्यावयाचे आहे. प्रत्येक प्रश्नास पाच (5) गुण आहेत. **(5x15=75 गुण)**

6. रामदासांच्या पाच काव्यग्रंथांची नावे लिहा.

7. पेशवेकाल ते अव्वल इंग्रजी कालखंड या काळातील पाच सुप्रसिद्ध शाहीर कोण?

8. मराठीतील दहा ऐतिहासिक कादंबऱ्यांची व त्यांच्या लेखकांची नावे लिहा.

9. मराठीतील प्रमुख दहा कवयित्रींची नावे सांगा.

10. भाषिक व्यवहारात कोणत्या दोन प्रकारच्या रचना आढळतात? प्रत्येकी एकेक उदाहरण द्या.

11. भाषिक आदानाचे प्रकार किती व कोणते?

12. ‘रीती’च्या मुळाशी असणारे दहा काव्यगुण कोणते ?

13. आठ रस व त्यांचे स्थायिभाव कोणते ते लिहा.

14. मार्क्सवादी समीक्षेतील ‘पाया व इमला’ या प्रमुख सिद्धान्तातील ‘पाया’ कोणता व ‘इमला’ कोणता ?

15. अन्य साहित्यप्रकारांपेक्षा नाटक या कलाप्रकाराचे वेगळेपण कोणते ?

16. इंग्रजी शिक्षणाचे मराठी वाङ्‌मयनिर्मितीवर कोणकोणते परिणाम झाले ?

17. लोकहितवादींच्या शतपत्रांमध्ये कोणकोणत्या प्रमुख विषयांसंबंधीचे मतप्रकटन झाले आहे ?

18. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या वैचारिक लेखनाचे प्रमुख विशेष कोणते ते लिहा.

19. सद्य:कालीन पाच मराठी साहित्यसंस्था कोणत्या आणि त्यांची पाच नियतकालिके कोणती ते लिहा.

20. 'श्यामची आई' या कादंबरीचे महत्व कशात आहे?

SECTION - III

विभाग – III

Note : This section contains five (5) questions from each of the electives / specialisations. The candidate has to choose ***only one*** elective / specialisation and answer all the five questions from it. Each question carries twelve (12) marks and is to be answered in about two hundred (200) words.

(12x5=60 marks)

टीप : या विभागात प्रत्येक ऐच्छिक / वैकल्पिक अभ्यासक्रमावर आधारित असे पाच (5) प्रश्न आहेत. उमेदवाराने ***कोणताही एक ऐच्छिक*** / वैकल्पिक विषय निवडून त्यावरील सर्व पाचही प्रश्न सोडवावयाचे आहेत. प्रत्येक प्रश्नास बारा (12) गुण असून प्रत्येक प्रश्न सुमारे दोनशे (200) शब्दांत सोडवावयाचा आहे. **(12x5=60 गुण)**

ऐच्छिक I - लोकसाहित्य

21. लोकसाहित्यात लोक व्यवहाराचे प्रतिबिंब कशा प्रकारे पडलेले आढळते ते साधार सांगा.
22. मानववंशशास्त्र, समाजशास्त्र, इतिहास व भाषाशास्त्र यांच्याशी असणारा लोकसाहित्याचा संबंध स्पष्ट करा.
23. निसर्गरूपवादी संप्रदाय, भ्रांत कल्पनावादी संप्रदाय आणि ऐतिहासिक-भौगोलिक संप्रदाय यांपैकी ***एका*** अभ्यासपद्धतीची ओळख करुन द्या.
24. 'भारुड' व 'गोंधळ' या लोककलांचा परिचय करुन द्या.
25. लोकगीतांची अनेकविध वैशिष्ट्ये साधार लिहा.

किंवा

ऐच्छिक II – तौलनिक साहित्याभ्यास

21. तौलनिक साहित्याभ्यास म्हणजे काय ते सांगून या अभ्यासाची व्याप्ती विशद करा.

22. 'प्रभाव' हा तौलनिक साहित्याभ्यासाचा एक महत्वाचा घटक आहे, असे तुम्हांस वाटते का? सकारण लिहा.

23. 'भारतीय साहित्यां'ची संकल्पना स्पष्ट करा.

24. भाषांतर हे कधीही संपूर्णत: यशस्वी होत नाही, असे असले तरी भाषांतरे होत राहाणे; हे साहित्यविकासाच्या दृष्टीने हिताचे का मानले जाते?

25. मराठी साहित्यावर पडलेल्या कन्नड साहित्याच्या प्रभावाचे स्वरुप सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

ऐच्छिक III – स्त्रीवादी साहित्याभ्यास

21. स्त्रीवादी दृष्टिकोणातून साहित्याभ्यास करावयाचा म्हणजे नेमके काय करायचे ते विशद करा.

22. स्त्रीवादी साहित्यसमीक्षा पारंपरिक समीक्षादृष्टीतील कोणकोणत्या प्रथा नाकारते? – सकारण लिहा.

23. मराठीतील स्त्रीसंबद्ध प्रश्नांचे स्त्रियांनी केलेले लेखन कोणकोणत्या सामाजिक-सांस्कृतिक घटकांकडे लक्ष वेधते, ते सोदाहरण लिहा.

24. मराठीतील स्त्रीवादी कवितेचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

25. मराठीतील स्त्रियांच्या कादंबरी लेखनाचा परिचय करुन द्या.

किंवा

ऐच्छिक IV - ग्रामीण साहित्य

21. वाङ्मयीन समालोचनात ग्रामीण साहित्यनिर्मितीचा वेगळा विचार करावयास हवा, असे तुम्हास वाटते का? सकारण लिहा.

22. 'मराठीतील ग्रामीण साहित्यातून घडणारे समाजदर्शन एकांगी स्वरुपाचे आहे' – चर्चा करा.

23. मराठी ग्रामीण कादंबरी वाङ्मयाचे थोडक्यात समालोचन करा.

24. प्रतिमा इंगोले यांच्या ग्रामीण साहित्यविश्वाचा परामर्श द्या.

25. व्यंकटेश माडगूळकर यांच्या ग्रामीण साहित्यनिर्मितीचे स्वरुपविशेष सोदाहरण लिहा.

किंवा

ऐच्छिक V - दलित साहित्य

21. दलित साहित्य का निर्माण झाले, त्याची कारणमीमांसा करा.

22. दलित साहित्यातून प्रकटणाऱ्या समाजाचे स्वरुप सोदाहरण विशद करा.

23. दलित स्त्रियांच्या आत्मकथनांतून प्रकटणाऱ्या स्त्री-प्रतिमांची वैशिष्ट्ये साधार लिहा.

24. दलित कवितेचे सामर्थ्य कोणत्या विशेषांत साठवले आहे?

25. बाबुराव बागूल यांच्या कथाविश्वातील वेदनेचे स्वरुप स्पष्ट करा.

SECTION - IV
विभाग – IV

Note : This section consists of one essay type question of forty (40) marks to be answered in about one thousand (1000) words on any one of the following topics. **(40x1=40 marks)**

टीप : या विभागात निबंधात्मक स्वरूपाचा चाळीस (40) गुणांचा एक प्रश्न आहे. या प्रश्नाचे उत्तर एक हजार (1000) शब्दांपर्यंत लिहावयाचे आहे. **(40x1=40 गुण)**

26. (अ) लोकसाहित्याच्या अभ्यासामुळे साहित्यविषयक जाणीव अधिक समृद्ध होते का?

किंवा

(आ) "भारत देश हे तौलनिक साहित्याभ्यासासाठी आदर्श व आव्हानात्मक क्षेत्र आहे," चर्चा करा.

किंवा

(इ) स्त्रीवादी साहित्यसमीक्षेची उभारणी भारतीय परिप्रेक्ष्यात कशी करता येईल?

किंवा

(ई) ग्रामीण साहित्यात ग्रामजीवनाचे सर्वंकष चित्रण कितपत होते? सविस्तर सोदाहरण लिहा.

किंवा

(उ) दलित साहित्याची बलस्थाने सविस्तर विशद करा.

FOR OFFICE USE ONLY							
Marks Obtained							
Question Number	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**	**Question Number**	**Marks Obtained**
1		26		51		76	
2		27		52		77	
3		28		53		78	
4		29		54		79	
5		30		55		80	
6		31		56		81	
7		32		57		82	
8		33		58		83	
9		34		59		84	
10		35		60		85	
11		36		61		86	
12		37		62		87	
13		38		63		88	
14		39		64		89	
15		40		65		90	
16		41		66		91	
17		42		67		92	
18		43		68		93	
19		44		69		94	
20		45		70		95	
21		46		71		96	
22		47		72		97	
23		48		73		98	
24		49		74		99	
25		50		75		100	

Total Marks Obtained (in words) ....

(in figures) ....

Signature & Name of the Coordinator ....

(Evaluation) Date ....